

paa vi absolut maa holde, dersom vi skulle have en Forandring af Skolevæsenet, men de bleve aldeles ikke anerkjendte af det nævnte Mindretal. Hvad for det Første Tilsynet angaar, da gaar saavel Ministerens som Mindretallets Forslag ud paa, at vi skulle have et helt nyt Maskineri af kongelig udnævnte Embedsmænd med Pensjonsret. Derved kunne vi paa vor Side ikke gaa ind, idet det strider imod vor Overbevisning at skabe dette Maskineri, som skulde sige Folk i Kortene, med Hensyn til hvorledes de opdrage deres Børn. Vi maa ogsaa paa dette Punkt holde paa Folkets Selvsjyrelse, og derfor kunne vi ikke være tilfredse med denne Indrømmelse. Dernæst er der hverken i Ministerens eller i Mindretallets Forslag indrømmet den private Undervisning nogen Sigeberettigelse med det offentlige Skolevæsen, men det er dog aldeles nødvendigt, at en saadan bliver slaet fast, hvis vi ville give vor aandelige og sjælelige Udvikling Bøttelse i den Retning, hvori vi trænge saa haardt dertil. Det er nemlig klart, at i samme Grad, som vi ved det ny Skolevæsen ville lægge en større Skattebyrde paa Befolkningen, vil det private Skolevæsen blive hæmmet. — Der er angaaende den Sag faldet en Ytring fra Regjeringens Side, som stiller det klart frem, hvorefter det egentlig er, at Kampen dreier sig i denne vigtige Sag. Den ærede Justitsminister udtalte i sit første Foredrag, at det var Hans Majestæt Kongen, der havde at afgjøre, om Folket gik den rette Vej, og at han, dersom han ikke fandt, at det gjorde det, skulde standse det, indtil det betraadte en anden Vej. Det forekommer mig, at vi, dersom dette er rigtigt, atter have det personlige Regimente, Enevoldsmagten og Absolutismen, udført under grundlovmæssige Former, men det er godt, at det er udtalt saa klart, thi da veed Folket, hvad det har at rette sig efter, naar vi atter komme ud paa Valgtribunerne; jeg tvivler om, at det vil se sin grundlovmæssige Ret bortfor Folket eller bortgivet paa denne Maade uden at sætte den mest energiske Modstand derimod. Fra de øvrige Medlemmer i Ministeriet er der faldet Ytringer, som gaa i lignende Retning, saaledes fra den ærede Indenrigsminister, for hvem jeg for Næsten har en Del tilovers, idet han paa mange Punkter har vist Smødefommen med Hensyn til Lovgivningsvæsenet; jeg beklager derfor, at han er bleven solidarisk med en Regjering, der fører en saadan Politik og fører Folket ind paa en saadan Vej. Jeg er overbevist om, at den ærede Indenrigsminister ikke i sit Hjerte er nogen Modstander af Folketsfriheden, og det gjør mig derfor som sagt ondt, at han er kommen til at gaa sammen med Mænd, der saa bestemt gaa imod Folket. Han udtalte, at den nuværende Regjering, saalænge den havde Kongens Tillid, vilde blive og kæmpe Kampen ud, men han udtalte ikke, at det var nødvendigt, at Regjeringen ogsaa havde Folkets Tillid. Det vil dog vist være nødvendigt

for Regjeringen, for at den kan bestaa, at den ikke alene har Kongens, men ogsaa Folkets Tillid, og at den bygger og hviler paa en Overensstemmelse mellem disse to Magter. Det er gjort gjældende fra Finantsministerens Side, at det er umuligt, at en Regjering kan blive dannet, naar den skal dannes paa de Grundføringer, som dette Things Flertal hævder. Jeg har dog altid forestaaet den parlamentariske Regjeringsform saaledes, at Kongen, hvad der ogsaa tidt er slet hos os, siden vi fik den fri Forfatning, naar Ministeriet gik af, overlod en Mand, han kaldte til sig, at danne et nyt Ministerium, og jeg kan ikke indse, at det vilde være et Overgreb lige overfor Kongens Ret, om denne Mand, før han valgte sine Kolleger, henvendte sig til Folkethingets Flertal og spurgte, hvilke Forordninger det opstillede, og hvilke de Principer vare, hvorefter man ønskede Lovgivningens og Landets Interesser fremmede. Selv om han gjorde det, forekommer det mig dog ikke, at det kunde være noget Overgreb ligeoverfor Kongens grundlovmæssige Rettigheder, og det er jo slet ikke Andet, vi forlange. Vi forlange slet ikke Andet, end at Chefen for et Ministerium, der skal dannes, forhører sig hos Flertallet i Folkets Repræsentation om, i hvilken Retning det ønskes, der skal styres, og at han ikke tager Kolleger, som styre i absolut modsat Retning, men deri ligger jo aldeles ikke Noget om, hvilke bestemte Personer Ss. Majestæt skal tage. Det er os ikke om Personerne at gjøre; naar visse Personer, hvilken Side de end tilhøre, ville styre i den Retning, vi ønske, og tage Hensyn til den, er det os ikke om at gjøre, hvilke Personer der sidde i Regjeringen, men vi havde, at en Regjering navnlig maa have sin Berettigelse til at styre Landet for Folket. Det er nemlig min Overbevisning, at hverken Kongen eller nogen Institution er til for Andet end for Folkets Skyld. Folket er ikke til for Kongens Skyld; det er Absolutismen, som siger det, men Kongen og alle Institutioner ere til for Folkets Skyld, for at føre dets Udvikling i en heldbringende, sund og god Retning. Naar den ærede Finantsminister udtalte, at den engelske Parlamentarisme ikke passede til vore Forhold, kan jeg være fuldstændig enig med ham deri. Den passer ikke til vore Forhold paa den Maade, hvorpaa den er gennemført i England, idet den engelske Forfatning, saa vidt jeg veed, ikke har almindelig Valgret, men det kan dog ikke negtes, at Udviklingen i England gaar hen imod den almindelige Valgret. Det er den mærkelige Forskjel mellem Forholdene der og her, at vi ere gaaede bort fra den almindelige Valgret, medens man i England stræber stadig hen til den. Det er ikke mange Aar siden, at man i England fik en Udvidelse af Valgretsbestemmelserne, hvorved en stor Del af Folket, som havde været udelukket, fik Valgret til Underhuset; men derimod styres her, navnlig af det Parti, som nu er ved Roret,